

SAMENWERKING

Collectiviteit in uien onderzoek

Een goed voorbeeld van nieuwe collectiviteit is samenwerking in de uienketen en het onlangs goedgekeurde PPS kwaliteitsonderzoek uien. De nieuwe collectiviteit na het verdwijnen van de productschappen en het Ministerie van Landbouw leunt op vrijwillige samenwerking van gelijkgestemden. De Publiek Private Samenwerking ter waarde van 2 miljoen euro is het resultaat van deze vrijwillige samenwerking in de uienketen.

Grote animator van deze samenwerking die onder de vlag van Holland Onion Association wordt uitgevoerd, is Gijsbrecht Gunter. Gunter is tevens voorzitter van het Comité Ui van het GroentenFruit Huis.

Vrijwillige betrokkenheid van keten partijen

Gunter heeft een landbouwkundige achtergrond en een geschiedenis bij uienverpakker Monie en is sinds 2007 voorzitter van het Comité Ui van, in eerste instantie Frugi Venta, en later van GroentenFruit Huis. In dit comité zijn de handels en verpakkingsbedrijven verenigd, inclusief de exporteurs. Totaal zo'n 100 bedrijven waarvan de helft substantiële hoeveelheden uien doet. Deze bedrijven hebben een aantal zaken gezamenlijk opgepakt zoals valorisatie van reststromen, Global-GAP, inbrengt van handelstransacties in de regionale beurzen en promotie van de Nederlandse ui om nieuwe

markten te openen, waar Indonesië en Panama succesvolle voorbeelden van zijn. Dit seizoen gingen daar 35.000 ton uien naar toe.

De activiteiten worden uitgevoerd onder de noemer Holland Onion Association (HOA). De HOA werkt aan promotie van de Hollandse ui, lobby, nieuwe markten en onderzoek. Met het verdwijnen van de productschappen ontstond er in 2013 de behoefte om de uiensector te versterken met andere ketenpartijen. Zaadbedrijven zochten contact en ook het Platform Nederlandse uientelers nam initiatief tot aansluiting. Het resultaat is een ketenbreed overleg binnen de HOA waar technische zaken die nodig zijn om de kwaliteit van de Nederlandse uien te verbeteren, worden opgepakt. De samenwerking heeft geleid tot een aantal prioriteiten voor een onderzoeksagenda. Deze prioriteiten zijn vastgesteld in brede sessies met alle vertegenwoordigers in de keten.

De ketenpartijen zorgen ook voor financiering. Dat betekent los raken van het idee van collectieve verplichte financiering via productschappen en eigen geld inbrengen in het gezamenlijk ontwikkelen van een betere kwaliteit uien. "Vrijwillige betrokkenheid hoort bij deze tijd". Volgens Gunter "We hebben met deze aanpak een slagvaardige structuur waarbij een stuurgroep beslist en we in onderzoeksopdrachten ook de markt zijn werk kunnen laten doen. Het principe is simpel: Wie betaalt bepaalt".

Met het onderzoeksprogramma als basis, is een aanvraag gedaan voor cofinanciering vanuit de topsector Agro & Food. En afgelopen najaar is de toezegging gekomen voor een 3-jarig programma waarbij de uienketen zelf zorgt voor 1,2 miljoen euro cash en in kind bijdrage. En de topsector 650.000 euro toevoegt, waardoor een onderzoek voor de wal geroeid werd van ruim 2 miljoen euro.

Fusarium

Dat leidt tot een inhoudelijk programma waarbij de belangrijkste speerpunten fusarium en koprot zijn. Een belangrijk deel van de inspanning in 2017 gaat naar deze twee speerpunten. Voor fusarium wordt een redelijk fundamenteel onderzoek gedaan naar de diverse soorten fusarium die in Nederland schade veroorzaken en in welke mate ze voorkomen. De veronderstelling is dat het effect van teeltmaatregelen, of bestrijding, van invloed is op het soort fusarium. Inzicht in de juiste fusarium soort zal leiden tot een betere beheersing. Er wordt gezocht naar het DNA van de verschillende soorten fusarium en wellicht het ontwikkelen van een toets om de specifieke fusarium soort te herkennen aan DNA of stukjes DNA. Dit onderdeel wordt uitgevoerd door WUR.

Koprot

Koprot is een andere prioriteit die onregelmatig grote problemen kan geven. In 2017 worden er meerdere sporen gevolgd. Eén van de belangrijke gereedschappen die boeren nodig hebben om koprot te beheersen, zijn efebctieve middelen. Dat onderzoek is in recente jaren gedaan en de resultaten zijn helder. In het huidige onderzoeksprogramma wordt gekeken naar de effectiviteit van waarschuwingssystemen. Reageren de waarschuwingssystemen op de goede signalen en zijn de basisgegevens wel de juiste? Met het resultaat van dit onderzoek zullen de bestaande waarschuwingssystemen geijkt worden.

Een ander spoor in het koprot onderzoek is de zoektocht naar het juiste bewaarregime. Op het land drogen of in de schuur en op welke manier is drogen dan het beste. De koprot onderzoeken worden uitgevoerd door WUR en Delphy. Tenslotte wordt door NSURE gezocht naar een toetsmethode om infectie te kunnen vaststellen tijdens of aan het einde van de teelt. NSURE zoekt naar RNA fragmenten waarmee de plant verraadt dat een infectie is gevonden. Samenwerking wordt opgezet met

een ander onderzoeksprogramma dat kijkt of je de schimmel kan vinden nadat infectie heeft plaatsgevonden en ruim voordat er symptomen zijn. Zo kan de sector op twee paarden wedden. De hoop en verwachting is dat één van beide de eindstreep haalt en zal leiden tot een bruikbare toets in de praktijk.

Voeding en kwaliteit

Naast deze geprioriteerde onderwerpen wordt ook onderzoek gedaan naar meso en micro elementen en het effect op groei, kwaliteit en ziekteverendheid. In 2017 ligt de nadruk op het effect van kali. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de WUR. Het rassenonderzoek door UiKC wordt ook als onderdeel van de pps uitgevoerd waarbij ook de N behoefte wordt meegenomen in afhankelijkheid van de rassenkeuze. Een ander onderwerp is het concreet maken van de gewasproductie na het strijken van het gewas. Hier wordt concreet gemaakt met cijfers wat in de praktijk een veronderstelling is.

Organische reststromen

Een laatste onderwerp is de verspreiding van bodem gebonden ziektes zoals witrot en aaltjes door het gebruik van organische reststromen. De toegenomen inzet van compost, digistaat en dierlijke mest is goed voor de bodemstructuur maar het effect van inbrengen van mogelijke ziekteverwekkers is onduidelijk. Inzicht hierin is noodzakelijk om een goede kwaliteit uien te kunnen leveren op de lange termijn. Specifiek in dit onderzoek wordt aandacht besteed aan de zogenoemde 'scheurkontjes'. De veronderstelling is dat deze worden veroorzaakt door groeistruipen in een afrijpend gewas onder invloed van plotselinge en versterkte beschikbaar van water.

De resultaten van deze onderzoeken komen in de loop van tijd onder andere in 'v/d Grond' onder de aandacht en zijn beschikbaar voor iedereen. Gunter heeft daar een heel uitgesproken visie over: "We willen een betere kwaliteit uien met de

herkomst Holland. Dan moeten alle Hollandse uien een gegarandeerd goede kwaliteit hebben. Importerende landen kennen de Hollandse ui, maar kennen geen uien van individuele telers. Alle Hollandse uien op de exportmarkt moeten goed zijn dus is informatie beschikbaar voor alle uien telers en te vinden op de webiste van de Holland Onion Association www.holland-onions.org."

Ulko Stoll

Financiering via topsectoren

In het Topsectorenbeleid zijn 9 sectoren benoemd waarin innovatiekracht zit en die voor de groei van de Nederlandse economie de meeste toegevoegde waarde leveren. Voor de land- en tuinbouw zijn er twee topsectoren: Tuinbouw en Uitgangsmateriaal en Agrifood. De topsectoren hebben een roadmap ontwikkeld waarin de belangrijke thema's zijn benoemd. Binnen deze thema's is financiering mogelijk. De basis voor financiering is betrokkenheid vanuit het bedrijfsleven. En dat is niet alleen in kind betrokkenheid (uren) maar ook in euro's.

Bij programma's die gefinancierd worden vanuit het bedrijfsleven wordt via de topsector overheidsgeld bijgelegd om een programma robuuster te maken. In de samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven wordt gesproken over publiek private samenwerking. Dit wordt afgekort als PPS. De mate van cofinanciering is afhankelijk van de ingewikkeldheid van onderzoek. Fundamenteel onderzoek krijgt een hoger percentage subsidie dan praktijkonderzoek. In geval van de PPS kwaliteit in uien is er sprake van 25% subsidie via de topsector agrifooddat besteed moet worden via erkende kennisinstellingen, in dit geval WageningenUR.